

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่องผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมต่อเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร

1.2 สมมติฐานการวิจัย

ภายหลังการทดลองวัยรุ่นกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 จำนวน 120 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยความสมัครใจ

1.3.3 เครื่องมือในการวิจัย

- 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ
- 2) แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระ
- 3) แบบสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสำหรับกลุ่มทดลอง

1.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 1) ทดสอบก่อนและหลัง ให้วัยรุ่นกลุ่มทดลองทำแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2) ดำรงความคิดเห็น ให้วัยรุ่นกลุ่มทดลองทำแบบสำรวจความคิดเห็นหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

ขั้นก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานสงเคราะห์บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร และเข้าพบเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยตลอดจนรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูผู้ปกครองที่รับผิดชอบดูแลเด็กในบ้านราชวิถีในการร่วมกันจัดกิจกรรม
3. จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลองให้ครบถ้วนตามรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมทั้งของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
4. จัดเตรียมสถานที่
5. กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยความสมัครใจ
6. จัดปฐมนิเทศกลุ่มทดลองเพื่ออธิบายรายละเอียดในการทำกิจกรรม
7. ให้นักเรียนในกลุ่มทดลองทำแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test) เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2556

ขั้นดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยจัดกิจกรรมแนะแนวให้กลุ่มทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยมีตารางวันเวลาแสดงการจัดกิจกรรม ดังตารางที่ 3.2

ขั้นหลังการทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มทดลองทำแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post-test) เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2556 โดยแบบวัดเจตคติเป็นชุดเดียวกับที่ให้ก่อนการทดลอง

1.3.5 วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

1.4 ผลการวิจัย

วัยรุ่นกลุ่มทดลองมีเจตคติดีต่ออาชีพอิสระสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลตามประเด็นสำคัญที่ได้พบ ดังนี้

2.1 ผลจากการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ภายหลังการร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระโดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ วัยรุ่นกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่าเป็นผลมาจากปัจจัย 2 ประการ คือ ประการที่ 1 จากชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระที่พัฒนาขึ้น ประการที่ 2 จากกระบวนการในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ ดังนี้

ประการที่ 1 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมจากชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองและมีความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระในระดับมาก เพราะชุดกิจกรรมแนะแนวที่นำมาใช้พัฒนาเจตคติของวัยรุ่น เป็นกระบวนการช่วยเหลือให้วัยรุ่นได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระที่หลากหลาย มีโครงสร้างที่มุ่งพัฒนาเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มพฤติกรรม ในการจัดกิจกรรมใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การเล่นเกม การอภิปรายกรณีศึกษา ใ้สาระความรู้ร่วมกับสรุปใบงาน และสื่อการสอนต่างๆ เช่น วิดีทัศน์ วิดีโอภาพ แผ่นพับและรูปภาพ นอกจากนี้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระที่สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบการหาประสิทธิภาพ โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่าน ทำการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา และความตรงเชิงโครงสร้างทั้งยังผ่านการทดลองโดยใช้วัยรุ่นที่มีลักษณะ

ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงให้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีความสอดคล้อง ทั้งด้านเนื้อหา เวลา ตลอดจนกระบวนการดำเนินการกิจกรรมและภาษาที่ใช้ ซึ่งเมื่อได้กิจกรรมครบทั้ง 12 กิจกรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระให้เพิ่มขึ้นได้ เพราะเจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ 1) เมื่อได้รับการสนใจใหม่ 2) เมื่อเกิดการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ตรง 3) เมื่อบุคคลได้รับความรู้ใหม่เพิ่มเติมขึ้นและยอมรับในคุณสมบัติ หรือสถานการณ์ของสิ่งนั้น และ 4) เมื่อมีการกระทำและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง (Edwards, 1957 : 200 - 202) และยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเสริมแรงของ ฮอฟแลนด์ เจนนิส และเคลลี (1967 : 199 - 203) ที่กล่าวว่าเจตคติจะเปลี่ยนแปลงเมื่อบุคคลเปลี่ยนความคิดเห็น อันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เนื่องจากได้รับการเสริมแรงบวก บุคคลจะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดได้มากน้อยเพียงใดต้องอาศัยการเสริมแรง การใช้การให้เหตุผลหรือการสื่อสารชักจูง และสอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ ไทรแอนดิส (1971 : 89) เจตคติหรือพฤติกรรมจะเปลี่ยนได้ถ้ามีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้นๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวรัตน์ ปลื้มสดี (2544 : 55) ที่ทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยบงเพ็ญ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีการพัฒนาเจตคติต่ออาชีพอิสระสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัย วิสิทธิ์ (2546 : 106) ที่ทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเคหะท่าทราย สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีเจตคติและมีความรู้ในการประกอบอาชีพอิสระสูงกว่านักเรียนที่ใช้โปรแกรมข้อเสนอแนะอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพน บุตรปาน (2551 : 101 - 102) ที่ทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพโดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาความรู้ เจตคติและทักษะอาชีพ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขางานเชื่อมโลหะวิทยาลัยเทคนิคเลย จังหวัดเลย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีความรู้ มีเจตคติ และมีการพัฒนาทักษะอาชีพช่างเชื่อมโลหะสูงขึ้นกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ประการที่ 2 กระบวนการในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

กิจกรรมต่างๆ ในชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ เน้นให้วัยรุ่นเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ อาศัยหลักการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรูปแบบของกิจกรรมจึงเป็นการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิมและเรียนรู้จากการ

ปฏิบัติโดยร่วมกันคิดอภิปราย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม และสาระการเรียนรู้ที่เป็นนามธรรมจนกระทั่งสามารถสรุปสาระสู่การนำไปใช้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมจะเน้นให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มๆ ละ 5-6 คน จากนั้นแต่ละกลุ่มจึงร่วมกันอภิปรายและสรุปสาระเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนได้มีส่วนร่วมสูงสุด นอกจากนั้นแล้วการออกแบบกิจกรรมได้แนวคิดมาจากหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มที่มีขั้นตอนตามรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของสมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545 : 50) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2) ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ 3) ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต 4) ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ที่เน้นการศึกษาให้การยอมรับว่าจะสามารถเสริมสร้างผู้รับบริการทั้งกระบวนการคิดและการปฏิบัติ (อุษา พิงกรรม และคณะ 2544 : 13) อีกทั้งยังพบว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวในรูปแบบต่างๆ โดยใช้หลักของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เน้นรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ให้ผู้รับบริการค้นพบและเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มจะช่วยให้ผู้รับบริการเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ได้

ผลการศึกษาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระโดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม ทำให้วัยรุ่นกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมหลังการทดลองมีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติต่ออาชีพอิสระสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองที่เห็นความแตกต่างชัดเจน แสดงว่าการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวทำให้วัยรุ่นกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติดีขึ้นต่อการประกอบอาชีพอิสระมากขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

นอกจากนี้ในระหว่างการทดลองผู้วิจัยสังเกต พบว่า จากการให้วัยรุ่นกลุ่มทดลองร่วมอภิปรายโดยกระบวนการกลุ่ม และแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นลงในใบงานที่กำหนดไว้ในแต่ละครั้งของแต่ละกิจกรรม พบว่า วัยรุ่นทุกคนเข้าใจให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีสามารถตอบคำถามแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่ม รวมถึงแสดงความคิดเห็นลงในใบงานได้อย่างถูกต้องครบถ้วน และเมื่อสิ้นสุดการทดลอง พบว่า ผลการตรวจวัดเจตคติที่มีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลง มีเจตคติต่ออาชีพอิสระสูงขึ้น

2.2 ความคิดเห็นของวัยรุ่นกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

ภายหลังการร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระโดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม

เพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระวัยรุ่นกลุ่มทดลองแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติต่ออาชีพอิสระในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.55 คือ สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมเหมาะสมในการจัดกิจกรรม ส่วนในประเด็นอื่นๆ วัยรุ่นกลุ่มทดลองมีความเห็นในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.00 – 4.45 และมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อกิจกรรมแนะแนวในภาพรวม คือ 4.24 แปลผลได้ในระดับมาก อธิบายได้ว่า วัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งตรงกับความต้องการของวัยรุ่นทั้งในด้านความเหมาะสมของรูปแบบ จำนวนครั้งของกิจกรรมที่ใช้ดำเนินการ ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ทั้ง 4 ขั้นตอน ที่ทำให้สามารถเข้าใจได้ง่าย ได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความชัดเจนในการอธิบายให้ความรู้ของวิทยากรผู้ดำเนินกิจกรรม การใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบกิจกรรมได้เหมาะสม รวมทั้งได้รับประสบการณ์ความรู้ และวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดมีความต้องการร่วมกิจกรรมในลักษณะเช่นนี้อีกหากมีการจัดขึ้นในครั้งต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระมีคะแนนความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระในระดับมาก เพราะชุดกิจกรรมแนะแนวที่นำมาใช้พัฒนาเจตคติของวัยรุ่นผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสำรวจ ประเด็นปัญหาจากวัยรุ่นกลุ่มเป้าหมาย นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ และดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอนและกระบวนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว มีเนื้อหาตรงกับความต้องการของวัยรุ่นกลุ่มเป้าหมาย ครอบคลุมองค์ประกอบเพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มพฤติกรรม สอดคล้องกับองค์ประกอบเจตคติของไทรแอนดิส (1971 : 3) ประกอบกับช่วงวัยของวัยรุ่นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 14 – 18 ปี ตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ (Super, 1975 ; อ้างถึงใน ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2531 : 104 - 105) จะเป็นช่วงวัยตามขั้นพัฒนาการทางอาชีพของบุคคลคาบเกี่ยวระหว่าง ขั้นที่ 1 ระยะที่ 4 คือระยะของความสามารถ เด็กจะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตน มีความต้องการอยากระลองหรือต้องการฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ และขั้นที่ 2 ระยะที่ 1 คือเริ่มพิจารณาและสำรวจ และระยะที่ 2 คือหวัหวัต่อของการเลือกอาชีพ จึงทำให้ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นนั้น เป็นที่น่าสนใจสำหรับวัยรุ่นกลุ่มทดลอง ภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวครบทั้ง 12 กิจกรรม วัยรุ่นกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจอย่างมากต่อกิจกรรมดังกล่าว ทำให้คะแนนความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ในระหว่างการทำงานทดลองผู้วิจัยสังเกตพบว่า วิทยุร่นกลุ่มทดลองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง เช่น ช่วยจัดสถานที่ให้เหมาะสม ช่วยเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน มาเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลา ร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น ตอบคำถาม อภิปรายกรณีศึกษา ร่วมกระบวนการกลุ่มด้วยความกระตือรือร้น ให้ความสนใจในเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม บันทึกใบงานได้ถูกต้องครบถ้วนทุกคนทุกครั้ง และต้องการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป หากมีโอกาส ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นเนื้อหา วิธีการดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของวิทยุร่นกลุ่มทดลอง ตอบสนองตรงตามประเด็นปัญหาของวิทยุร่น ทำให้วิทยุร่นกลุ่มทดลองนั้นมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคตได้ ดังนั้นวิทยุร่นกลุ่มทดลองจึงมีคะแนนความคิดเห็นต่อกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติต่ออาชีพอิสระอยู่ในระดับมาก

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ครู อาจารย์ และนักแนะแนวสามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพเพื่อพัฒนาความรู้ เจตคติที่ดี และทักษะในการประกอบอาชีพอิสระและอาชีพสาขาอื่นได้อย่างต่อเนื่อง

3.1.2 ผู้ที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไปใช้ควรศึกษาคู่มือโดยละเอียด และอาจปรับปรุงให้เหมาะสมกับสาขาวิชาชีพอื่นๆ ปรับปรุงให้เหมาะสมกับช่วงวัย ความสนใจของนักเรียนและสภาพแวดล้อมของนักเรียน กับกลุ่มเป้าหมายก่อนนำไปใช้

3.1.3 การกำหนดเวลาของแต่ละกิจกรรมควรกำหนดให้เหมาะสมกับวิธีการและเนื้อหาสาระของแต่ละกิจกรรม การใช้เวลาควรพิจารณาให้เหมาะสม และสามารถยืดหยุ่นเวลาได้

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนในระดับอื่นๆ เช่น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือนักเรียนระดับอุดมศึกษา

3.2.2 ควรศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระของกลุ่มเป้าหมาย เช่น ครอบครัว บุคลิกภาพ และสภาพแวดล้อมในชุมชนเป็นต้น

3.2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับผลของชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพโดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ ในระดับชั้นและช่วงวัยอื่นๆ ต่อไป

